

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра соціальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 36 ПСИХОЛОГІЯ КОНФЛІКТУ ТА МЕДІАЦІЇ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Психологія»

Спеціальність С4 Психологія

Галузь знань С Соціальні науки, журналістика,

інформація та міжнародні відносини

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26” серпня 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психологія конфлікту та медіації
Викладач (і)	Вітюк Надія Романівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології
Контактний телефон викладача	
E-mail викладача	nadiia.vitiuk@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://surl.li/iqvfnf
Консультації	Згідно з графіком консультацій

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є психологічні особливості виникнення і розвитку конфліктів, основні напрями управління ними. Розглядаються психологічні особливості конфліктів різних типів і форм, технології психологічної діагностики, медіації, профілактики і розв'язання конфліктів в основних сферах людської життєдіяльності.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів компетентностей, пов'язаних із необхідністю аналізу конфліктів та психологічного управління ними.

Основні **цілі** вивчення дисципліни: розкрити основні поняття і теоретичні положення психології конфлікту, сформувані у студентів розуміння основних психологічних закономірностей виникнення і розвитку конфліктів, їх структури, особливостей конфліктів у різних соціальних контекстах, навчити студентів використовувати здобуті знання та вміння у практичній роботі з конфліктами, реалізовувати основні напрями роботи практичного психолога з управління конфліктами.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії; володіння соціально-психологічними механізмами взаєморозуміння і взаємовпливу.

Фахові компетентності:

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та

психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.
СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати вивчення дисципліни:

ПР 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР 20. Виявляти і вирішувати соціально-психологічні проблеми особистості у великих і малих групах.

ПР 22. Здійснювати психологічні інтервенції (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу) з використанням індивідуальних та групових методів роботи).

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни		
Вид заняття	Загальна кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
лекції	12	4
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18	6
самостійна робота	60	80

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
7-й	С4 «Психологія»	4-й	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни						
Тема	кількість год. (денна ф.н.)			кількість год. (заочна ф.н.)		
	лекції	практичні заняття	сам. роб	лекції	практичні заняття	сам. роб

Тема 1. Конфлікт як соціально-психологічний феномен.	2	2	6	2		6
Тема 2. Міжособистісні конфлікти.	2	4	10		2	10
Тема 3. Внутрішньоособистісні конфлікти.	2	2	6		2	8
Тема 4. Конфлікти в групах. Міжгрупові конфлікти.	2	2	6			10
Тема 5. Психологічні основи управління конфліктами. Медіація як альтернативна процедура врегулювання конфліктів.	2	2	6	2	2	10
Тема 6. Конфлікти в умовах навчальної діяльності.	2	2	10			12
Тема 7. Конфлікти в сім'ях.		2	8			12
Тема 8. Конфлікти в організаціях.		2	8			12
Загалом:	12	18	60	4	6	80

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Під час вивчення дисципліни студент в сумі може набрати максимально 100 балів, з яких 50 балів – впродовж семестру за відповіді на семінарських заняттях, виконання тестів, контрольної роботи, виконання завдань для самостійної роботи; ще максимум 50 балів студент отримує на іспиті.</p> <p>Розподіл балів, які отримують студенти денної ф.н.:</p> <p>Усні відповіді на семінарських заняттях – максимум 10 %</p> <p>Тести – максимум 20 %</p> <p>Контрольна робота – максимум 10 %</p> <p>Виконання самостійної роботи – максимум 10 %</p> <p>Екзамен – максимум 50 %</p> <p>Розподіл балів, які отримують студенти заочної ф.н.:</p> <p>Тести – максимум 25%</p> <p>Контрольна робота – максимум 10 %</p> <p>Виконання самостійної роботи та її захист під час семінарських занять – максимум 15 %</p> <p>Екзамен – максимум 50%.</p>		
	Шкала оцінювання: національна та ECTS		
	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національн

		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
80 – 89	B	добре
70 – 79	C	
60 – 69	D	
50 – 59	E	задовільно
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Якщо студент загалом в результаті вивчення навчальної дисципліни набрав менш, ніж 50 балів, він може бути спрямований на перездачу іспиту за талонами №2, №3, а якщо не перездав - на повторне її вивчення.

Вимоги до письмових робіт

Перед написанням письмової роботи (тестів, контрольної роботи) у форматі проблемних питань чи тестів студенти отримують перелік тем і питань, які виносяться на письмову роботу та посилання на навчально-методичну та наукову літературу.

Тематичні тести включають по 10 тестових завдань, а контрольна робота – 20 тестових завдань. Оцінювання робіт відбувається у 100-бальній системі.

Завдання для самостійної роботи:

Психологічний аналіз конфлікту та напрями психологічного управління ним.

Проаналізувати конфлікт, визначити: вид і форму конфлікту; структуру, динаміку конфлікту; спрогнозувати форми завершення конфлікту; доцільні напрями управління конфліктом.

Критерії оцінювання самостійної роботи (аналізу конфлікту):

90-100 балів (відмінно) - завдання виконане в повному обсязі, здане вчасно, правильно визначено рівень конфліктності ситуації, вид і форму конфлікту, структурні елементи та етапи протікання конфлікту, спрогнозовано варіанти розвитку та завершення конфлікту, визначено напрями управління відповідно до його специфіки та етапу розвитку;

70-89 балів (добре) - завдання виконане в повному обсязі, здане вчасно, однак допущені незначні помилки у класифікації конфлікту або ж визначенні структурних елементів та етапів протікання конфлікту, напрями управління конфліктом не відповідають специфіці його розвитку;

50-69 балів (задовільно) - завдання виконане не в повному обсязі, здане вчасно (або із запізненням), допущено помилки або неточності у визначенні виду і форми конфлікту, його основних структурних елементів та етапів протікання, не повною мірою визначено основні напрями управління конфліктами;

	<p>30-49 балів (незадовільно) - завдання виконане значно менш, ніж наполовину, здане невчасно, структура й динаміка конфлікту описані фрагментарно, без осмислення, класифікація конфлікту проведена неточно, не визначено форми завершення та напрями управління конфліктом;</p> <p>1-29 балів (незадовільно) - завдання практично не виконано або виконане невірно, складається з окремих малозмістовних елементів, які за своїм змістом не відображають суті завдання;</p> <p>0 балів – завдання не виконано.</p>
Семінарські заняття	<p>Плани семінарських занять, рекомендована для опрацювання література та інші ресурси для вивчення курсу подано на сторінці дисципліни в системі дистанційного навчання.</p> <p>В основу системи оцінювання знань, умінь і навичок студентів закладено такі критерії:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повнота знань – вичерпна достатність у відтворенні інформації щодо змісту навчальної дисципліни; 2) усвідомленість (осмисленість) знань – розуміння смислу інформації по навчальній дисципліні та вміння його диференціювати, систематизувати, вербалізувати; 3) рівень сформованості умінь та навичок, здатність застосовувати здобуті знання на практиці; 4) вміння виявляти творчий підхід у вирішенні теоретичних і практичних задач. <p>Шкала оцінювання:</p> <p>оцінка «відмінно» (90-100 балів) ставиться, якщо студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, високий рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, вміння творчо мислити, вільне володіння науковими термінами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки;</p> <p>оцінка «добре» (70-89 балів) ставиться, якщо студент демонструє достатній рівень знань навчального матеріалу, загалом, дає правильні відповіді на поставлені питання, однак у деяких випадках нечітко їх формулює, допускає окремі несуттєві помилки та неточності, має сформовані вміння та навички щодо аналізу й вирішення поставлених практичних задач, однак при цьому не виявляє самостійність і творчість;</p> <p>оцінка «задовільно» (50-69 балів) – студент загалом володіє навчальним матеріалом, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповідях, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій і вирішення поставлених задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та встановлює причинно-наслідкові зв'язки;</p> <p>оцінка «незадовільно» (0-49 балів) - відсутність у студента знань щодо головних проблем навчального курсу, студент не має сформовані вміння й навички застосувати набуті знання для самостійного аналізу й вирішення конкретних проблемних (конфліктних) ситуацій.</p>

Умови допуску до підсумкового контролю	Всі бали, отримані студентами в процесі вивчення навчальної дисципліни (за усні відповіді, тести, контрольну роботу, виконання завдань для самостійної роботи), підсумовуються. Якщо до останнього заняття студент не набрав мінімум 25 балів, він буде не допущений до складання іспиту.
Підсумковий контроль	Підсумковий контроль – екзамен.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи.

Студенти *денної форми навчання* виконують і здають завдання для самостійної роботи, тести до тем і контрольну роботу під час семінарських занять.

Студенти, які *навчаються за індивідуальним графіком*, виконують всі завдання згідно вимог і навчально-методичних рекомендацій, прописаних на сторінці дисципліни в системі дистанційного навчання. Виконані завдання слід здати та захистити не пізніше, ніж за 1 тиждень до останнього семінарського заняття у своїй студентській групі.

Студенти *заочної форми навчання* виконують і здають всі завдання (тематичні тести, завдання для самостійної роботи, контрольну роботу) не пізніше, ніж за 10 днів до початку заліково-екзаменаційної сесії.

Відвідування занять. Відпрацювання пропущених занять. Політика курсу передбачає своєчасне виконання студентами усіх видів робіт. У випадку пропуску пар з поважних причин студенти мають право відпрацювати невиконаний обсяг робіт (написати контрольну роботу, тест, виконати завдання для самостійної роботи тощо) за умови надання необхідної документації (довідки, розпорядження деканату про звільнення від занять і т.ін.). Усі ці роботи повинні бути виконані й представлені студентом у встановлений час консультацій, при цьому не пізніше ніж за 1 тиждень до останнього семінарського заняття в даній студентській групі.

Студент, який пропустив заняття без поважних причин, не отримує бали за усні відповіді на відповідному занятті. Невиконані своєчасно тести, контрольну роботу, завдання для самостійної роботи можна виконати і здати у встановлений на факультеті і попередньо повідомлений викладачем термін (під час неаудиторного навчання), однак оцінка при цьому буде знижена на 20%. Студент, який не ліквідував заборгованість і не набрав у підсумку за весь курс мінімум 25 балів, буде не допущений до складання іспиту. Проте він матиме змогу перездати іспит за талоном № 2 або 3, за умови здачі передбачених курсом видів робіт.

Академічна доброчесність. Політика курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності, що забезпечує її прозорість та законність діяльності і здійснюється на основі відповідних нормативних документів. Студенти ЗВО зобов'язані дотримуватися Кодексу честі, який встановлює загальні морально-етичні принципи і правила поведінки осіб, що працюють і навчаються в Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника (<https://surl.lt/dhgjxk>). У випадку виявлення випадків плагіату у виконанні навчальних завдань, академічної недоброчесності, пред'явлені студентом завдання не зараховуються. Положення про запобігання академічному плагіату: <https://surl.li/lhdzim>.

Передбачено **додаткові бали** (до 4) до підсумкової оцінки за особливо активну участь на семінарських заняттях та іншу навчальну й наукову активність.

Неформальна освіта. Можливі зарахування онлайн-курсів та тренінгів, які відповідають змісту дисципліни загалом чи її окремих тем. Такі курси зараховуються як виконане завдання для самостійної роботи за умови наявності презентації пройденого

курсу/тренінгу та його підтвердження сертифікатом. Рекомендовані платформи: Prometheus , EdEra, Coursera.

Комунікація з викладачем відбувається під час занять; якщо виникає особлива потреба з'ясувати окремі актуальні питання (які не відображені у силабусі) індивідуально, то контакт здійснюється через електронну пошту nadiia.vitiuk@cnu.edu.ua

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Березовська Л.І., Юрков О.С. Психологія конфлікту: навчально-методичний посібник. Мукачево: МДУ, 2016. 201 с
2. Вітюк Н. Р. Психологія конфлікту в таблицях і схемах : навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2014.172 с.
3. Долинська Л.В., Матяш-Заяц Л.П. Психологія конфлікту. Навчальний посібник. Київ: Каравела, 2022. 304 с.
4. Закон України «Про медіацію» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
5. Зарицька В.В. Психологія конфлікту : навч. посіб. Запоріжжя : Видавничий дім "Гельветика", 2019. 379 с.
6. Калениченко Р. А., Коханець А. С. Конфліктологія і психологія управління : Навч. посібник. Київ : Компринт, 2021. 167 с.
7. Коваленко Д. В., Шалімова І. М., Керницький О. М. Конфліктологія : навч. посіб. для вузів; Укр. інж.-пед. акад. Харків : Точка, 2012. 221 с. <https://pidru4niki.com/85341/psihologiya/konfliktologiya>
8. Орлянський В.С. Конфліктологія. Навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури. URL: <https://pidru4niki.com/12191214/psihologiya/konfliktologiya>
9. Партико Н.В. Основи конфліктології. Львів, 2021.
10. Примуш М.В. Конфліктологія. Навчальний посібник. Київ, 2006.
11. Русинка І.І. Конфліктологія. Психотехнології запобігання і управління конфліктами. Навчальний посібник. Київ, 2007.
12. Скібіцька Л.І. Конфліктологія: Навч. посібник. Київ: Кондор, 2024. 384 с.
13. Управління конфліктами та комунікаціями : навчально-методичний посібник... ; Уклад. В.М. Нагаєв. Харків : КП «Міська друкарня», 2022. 64 с.
14. Яхно Т. П., Куревіна І. О. Конфліктологія та теорія переговорів. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 168 с.

Додаткова література:

15. Вітюк Н.Р. Психологія конфлікту: навчально-методичний посібник для проведення семінарських занять у вищих навчальних закладах. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2008. 176 с.
16. Вітюк Н. Р. Медіація як метод врегулювання корпоративних конфліктів. Збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції «Психологічні виклики сучасних організацій» / За наук. ред. Л. С. Пілецької, О. М. Чуйко. м. Івано-Франківськ. 2021. URL: <https://surl.li/uishxi>
17. Гарькавець С.О., Волченко Л.П. Конфлікти в освітньому середовищі: діагностика та практика вирішення: навчально-методичний посібник. Харків : Друкарня Мадрид, 2020. 92 с.
18. Кошова І. В. Практична психологія конфлікту : лабораторний практикум. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 126 с.
19. Профілактики та вирішення конфліктів у сім'ях військовослужбовців : методичний посібник. Київ : НДЦ ГП ЗС України, 2023. 115 с.
20. Розбудова миру. Профілактика і вирішення конфлікту з використанням медіації: соціально-педагогічний аспект [Навч.-метод. посібник]. Київ: ФОП Стеценко В.В. 2016. 192 с.
21. Управління конфліктами для потреб публічної служби: посібник і методичні рекомендації / Калениченко Т., Кисельова Т., Копіна А., Корабльова О., Проценко Д., за заг. ред. Д. Проценко. Київ: Ваіте, 2021. 224 с.

22. Deutsch M., Coleman P. T., Marcus E. C. et al. The Handbook of Conflict Resolution: Theory and Practice. San Francisco : Jossey-Bass, 2014.
23. Risser M, Saleh N. Interpersonal Conflicts: Types, Examples & Resolution Strategies. 2022. <https://www.choosingtherapy.com/interpersonal-conflicts/>

Викладач – Вітюк Надія Романівна, доцент кафедри соціальної психології.